

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради

Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Віль БАКІРОВ

РІШЕННЯ

Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
з питання: «Про посилення практичної підготовки студентів»
від 27 квітня 2020 року, протокол № 8

Заслухавши та обговоривши доповідь начальника Управління якості освіти Л.О. Іваненко про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, **Вчена рада відзначає.**

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є однією з основних складових забезпечення якості вищої освіти та обов'язковим компонентом освітніх програм для всіх освітніх рівнів і, як результат, конкурентоспроможності випускників університету на ринку праці. Необхідність практичної підготовки студентів підкреслюється також змістом Закону України «Про вищу освіту»: при розробці нових стандартів вищої освіти та забезпечення її якості центральним стає формування певних компетентностей випускника.

Одним з головних завдань практичного навчання є формування професійних навичок студентів. Метою практичної підготовки є:

- поглиблення теоретичних знань;
- формування у майбутніх фахівців умінь та навичок практичної діяльності;
- набуття та розвиток професійних вмінь і навичок для прийняття самостійних рішень в реальних виробничих умовах.

Практична підготовка завжди є невід'ємною частиною освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна.

Необхідні уміння і навички набуваються через практичні, лабораторні заняття, навчальні та виробничі практики.

Перелік видів практик для кожної освітньої програми та спеціальності, їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються навчальним планом та графіком освітнього процесу. Зазначені види практики (навчально-ознайомча, навчальна, виробнича або переддипломна тощо) відображають безперервні та послідовні етапи професійної підготовки, що забезпечує: наступність при їх вивченні; поступове розширення обсягу базових понять у галузі.

Аналіз освітньо-професійних та освітньо-наукових програм дозволяє зробити висновки, що система знань і умінь, яка в них використовується, не враховує в цілому об'єктивну логіку формування професійних умінь, і це проявляється у наступному:

1. Практичні заняття не мають конкретизованої, комплексної спрямованості на набуття професійно-орієнтованих практичних умінь та навичок; існує розрив між теорією та практикою.

2. Більшість професійно-орієнтованих дисциплін сприяють формуванню професійних знань, прийомів, шляхів дій, але не включаються в цілісну систему професійних умінь як органічний компонент.

3. Частина знань в освітньому процесі спрямована на розширення загального світогляду студентів, однак не сприяє формуванню професійних умінь студентів.

4. Обсяги практичної підготовки, незважаючи на встановлені стандартами вищої освіти нормативи, часто скорочуються на всіх етапах навчання за рахунок корегування навчальних планів; має місце заміна практик на формальне перебування студентів у розпорядженні кафедр.

Тому однією з провідних складових професійної підготовки фахівців є впровадження поетапної практичної підготовки студентів з послідовним нарощуванням рівня професійних знань та практичних умінь і навичок.

Кожен етап практичного навчання має чітко окреслену мету і вирішує конкретні завдання. Цілісними інтегрованими навчальними планами передбачено поєднання аудиторного і практичного навчання. Конкретні види практики закріплюють ті знання, які студент отримує впродовж вивчення теоретичних курсів. Проведений аналіз опитування студентів щодо питань

практичної підготовки дозволяє визначити основні принципи організації та проведення практик:

1) зворотного зв'язку теоретичного навчання й практики, з одного боку – осмислення й застосування студентами на практиці теоретичних знань, здобутих під час вивчення дисциплін, усвідомлення їхньої значимості для успішної професійної діяльності, а з іншого – закріплення при вивченні теоретичних дисциплін та в навчально-дослідницькій роботі емпіричних знань, отриманих на практиці. Особливу увагу з точки зору реалізації цього принципу слід приділяти оформленню результатів практики. У той же час і навчання повинно будуватися так, щоб практичний досвід студентів постійно актуалізувався, осмислювався з різних точок зору, з позицій різних навчальних дисциплін;

2) послідовності – поетапне оволодіння усім комплексом професійних функцій, умінь і навичок; змістовний зв'язок усіх видів практик, коли засвоєння нового здійснюється на основі досвіду, здобутого студентами на попередніх етапах практичної підготовки;

3) перманентного включення студента в різноманітні види діяльності – поступове ускладнення завдань різних видів практики, розширення спектра професійних ролей і видів діяльності, у які включається студент з одночасним збільшенням обсягу і ускладненням змісту діяльності;

4) партнерство – створення в ході практики таких умов, за яких відносини між студентом і керівником практики будуються на пріоритеті довіри і співпраці, коли студент виступає не в ролі пасивного об'єкта навчання, а одразу ж усвідомлює себе самостійним суб'єктом професійної діяльності;

5) гнучкості – врахування інтересів і потреб як студентів, так і керівників практики у виборі місця її проходження, змісту індивідуальних завдань у межах загальних завдань певного виду практики, тематики практичної і науково-дослідної роботи.

З метою покращення умов проведення практики та поліпшення підготовки наших студентів до майбутньої професійної діяльності факультети:

– зосереджують увагу в програмах виробничих практик на практичних питаннях згідно навчального плану для забезпечення набуття відповідних навичок та закріплення здобутих знань;

- поширюють практику проведення навчальних занять із залученням спеціалістів з різних підприємств та організацій тощо;
- залучають працедавців до розробки освітніх програм.

В рамках проєкту 2.6-2.7 «Веб-платформа з працевлаштування та практичної підготовки Каразінського університету» Стратегії розвитку університету ведеться робота зі створення платформи для організації проведення практик студентів (публікація запрошень на практику, база даних по всіх практиках та результатах тощо), що дасть можливість підвищити ефективність комунікацій при організації спільних заходів із роботодавцями та оцінити практичну складову освітньої програми.

У Каразінському університеті накопичений певний досвід організації практики студентів безпосередньо в університеті або на базі підприємств чи установ, інших організаційних структурах. При цьому, середня кількість короткострокових договорів на проведення практик складає близько 800 – 900 % із врахуванням літніх практик.

Введення карантину обмежило можливість виконання практичних та лабораторних занять відповідно до навчальних планів і призупинило проведення практик студентів, це суттєво вплинуло на практичну складову освітнього процесу. Станом на 21 квітня 2020 року укладено 271 договір, що значно менше із аналогічним періодом минулого року. При цьому, слід відзначити, що питання організації літніх практик залишається відкритим через можливе подовження карантинних обмежень.

Враховуючи зазначене та з метою посилення практичної підготовки студентів університету, **Вчена рада університету ухвалила:**

1. З метою поширення методик і технологій навчання та змістовного наповнення навчальних дисциплін компонентами, які спрямовані забезпечити неперервну практичну підготовку студентів протягом всього періоду їх навчання:

1.1. На засіданнях вчених рад факультетів розглянути та розробити план заходів щодо посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

1.2. Залучати фахівців з різних підприємств та організацій до освітнього процесу.

1.3. Запровадити практику застосування у освітньому процесі ситуаційних завдань, кейс-технологій, системного використання

професійного контексту та насичення освітнього процесу елементами професійної діяльності (контекст-технології навчання) тощо.

1.4. Використовувати в освітньому процесі актуальні інструменти та сервіси, що забезпечують формування практичних навичок у студентів (за відсутності використання спеціального обладнання та устаткування).

Відповідальні: декани факультетів, директори ННІ, завідувачі кафедр

Термін виконання: 31.08.2020 р.

2. З метою покращення умов проведення практики та поліпшення підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності:

2.1. Провести дослідження з метою вивчення потреби у фахівцях певної спеціальності у працедавців.

2.2. Сприяти співпраці між викладачами-керівниками практики від кафедри та керівниками практики від виробництва щодо підготовки наскрізних програм практики.

2.3. Провести аналіз щодо оновлення змісту наскрізних програм та робочих програм практики.

Відповідальні: директор НЦ практичної підготовки та працевлаштування Управління якості освіти Лобанов Д.О., завідувач виробничої практики Белікова Г.В.

Термін виконання: 31.12.2020 р.

3. Підготувати проєкт наказу про введення в дію рішення Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна з питання «Про посилення практичної підготовки студентів».

Відповідальні: директор НЦ практичної підготовки та працевлаштування Управління якості освіти Лобанов Д.О

Термін виконання: 15.05.2020 р.